

natuur•contact

Verantwoordelijke uitgever & retouradres: Marc Bruneel, Brusselsesteenweg 639, 1731 Zellik

PB-PP|B-31151
BELGIE(N)-BELGIQUE

Afgiftekantoor Dilbeek
P908098

Activiteiten

zondag 27 mei 2018 – 14-17 u

Dag v/d Biodiversiteit

Afspraak: Pedemolen, Lostraat 84,
Sint-Gertrudis-Pede

vrijdag 1 juni 2018 – 14-16 u
zaterdag 2 juni 2018 – 10-16 u

Beheer Thaborberg

Afspraak: Parking oud Michielsheem,
Kattebroekstraat 199, 1700 Dilbeek

zondag 10 juni 2018 – 14-18 u

Tuinbijendag

Afspraak: Samentuin Reinaertwijk,
Cantecleerstraat, 1702 Gr.-Bijgaarden

vrijdag 22 juni 2018 – 14-16 u
zaterdag 23 juni 2018 – 10-16 u

Beheer Zibbeekvallei

Afspraak: Brugstraat, St.-M.-Bodegem

zondag 29 juli 2018 – 14 u

Vlinderwandeling rond Ter Pede

Afspraak: kermis Sint-Anna-Pede,
aan de vlag van Natuurpunt

vrijdag 24 augustus 2018 – 20 u

Nacht v/d Vleermuis

Afspraak: Natuurpunt lokaal, rechtover
Roomstraat 186, Sint-Anna-Pede

september/oktober 2018

Cursus Zoogdieren

do 06/09, 13/09, 20/09, 27/09, 04/10
– 19u30-22u30 | za 13/10 – 14u-17u
Afspraak: Westrand

**Bekijk altijd onze website voor de
meest recente bijwerkingen.**

Contacten Natuurpunt Dilbeek

Marc Bruneel, voorzitter,
0474/41 48 25 – marc.j.bruneel@gmail.com
Eric De Jonge, secretaris, 0495/77 65 27 –
dejonge.verschaffel@gmail.com

Internet

Website: www.natuurpunt-dilbeek.be
www.facebook.com/natuurpuntdilbeek

Elektronisch abonnement

www.natuurpunt-dilbeek.be/abo

Rekeningnummer

BE33 5230 8095 3346

zondag 27 mei, 14-17 u - Pedemolen, Sint-Gertrudis-Pede Dag van de Biodiversiteit

Tot nu toe zijn 2.366 soorten levende wezens aangetroffen in Dilbeek, inclusief exoten. Het aantal soorten is een maatstaf voor de biodiversiteit. Biodiversiteit is op zijn beurt een barometer voor de gezondheid van ons leefmilieu: hoe meer soorten er in een omgeving kunnen gedijen, hoe steviger het ecologisch netwerk aan mekaar hangt en hoe méér kans dat het blijft voortbestaan. Belangrijk dus!

2.366 soorten: wat betekent dat?

Ternat telt 2.019 soorten, Sint-Pieters-Leeuw 1.769 en Asse 1.674. Is Dilbeek biodiverser dan de buurgemeentes? Misschien, maar het aantal getelde soorten hangt ook samen met het aantal waarnemers én hun kennis. Zo is Oudenaarde dank zij een intensieve inventarisatiecampagne in 3 jaar tijd uitgegroeid tot de absolute koploper in Vlaanderen met 8.108 soorten. Misschien is Dilbeek dus gewoon iets beter onderzocht. Goed werk van onze waarnemers! Toch zitten we nog maar in de middenmoot. Dilbeek staat op plaats 152 van 308 Vlaamse gemeenten met een score die nog een 100-tal soorten onder het gemiddelde ligt.

Vooruit? Of achteruit?

Ieder jaar groeit de Dilbeekse soortenlijst aan. Niet noodzakelijk omdat er nieuwe soorten opdagen, maar wel omdat de kennis van de waarnemers groeit of ze nieuwe soortengroepen aanpakken. Anderzijds zijn sommige soorten al jaren niet meer waar-

genomen. Dat betekent niet meteen dat ze zijn uitgestorven, maar al die tijd heeft niemand ze vermeld. Een balans opmaken is dus moeilijk, maar de algemene trend is wereldwijd sowieso duidelijk dalend. Dat is zorgwekkend, want hoe meer draadjes van het ecologisch web loskomen, hoe groter de kans dat het uit mekaar gaat rafelen.

Pedemolen: 'the place to be' op zondag 27 mei

Op de *Dag van de Biodiversiteit* wil Natuurpunt de rijkdom van de natuur in Dilbeek in de kijker zetten om aan te tonen dat natuurbehoud echt de moeite loont. Dat doen we met een tentoonstelling die bijna 600 soorten toont, gefotografeerd binnen de gemeentegrenzen.

Je kan ook gewoon even aanwippen om wat te drinken, een rondje natuur-memorie te spelen of met een natuurgids een half uurtje rondstruinen over het terrein.

Onze vrienden van schilderskring *Kleur & Palet* zorgen met een pop-up tentoonstelling voor een kunstzinnige noot.

In het kader van de *Molendag* van Erfgoedcel Pajottenland-Zennevallei loopt er van 10 tot 17 u ook een tentoonstelling over molens in de regio. Om 14 u vertrekt er een natuur- & cultuurwandeling op zoek naar bestaande en verdwenen Lennikse molens. Vooraf inschrijven via www.waterenwind.be. De workshop *brood bakken in een houtoven* is helaas al volzet. Maar er valt nog genoeg te beleven. Komen dus!

Natuurpuntterreinen in Dilbeek

In totaal heeft Natuurpunt Dilbeek 17,8 ha natuurgebied in beheer. Van de Thaborberg en Ter Pede heb je zeker al gehoord. Dat we geregeld aan het werk gaan in de Zibbeekvallei, wist je ook al. Maar er zijn ook een aantal percelen die zelden in de kijker lopen omdat we ze spontaan laten evolueren of omdat het beheer gebeurt via overeenkomsten met derden.

Natuurpunt heeft 5,5 ha in eigendom in Dilbeek. De grootste lap is het grasland van Ter Pede met 3,15 ha. In het Begijnenborrebos bezitten we net iets meer dan 1 ha.

Juni: tijd voor beheerswerken! én barbecue voor wie op zaterdag meewerkt

1 & 2 juni: Thaborberg

De klassieke werken op de Thaborberg zijn maaien en afvoeren. Concreet betekent dat dat we vooral mensen zoeken om het maaisel bijeen te harken en met draagberries af te voeren naar een hoek van het terrein. We gaan ook de randen van het rolstoelpad wat fatsoeneren. Als er tijd over is, doen we wat onderhoud aan het zintuigenpad en maken we nieuw materiaal voor een blotevoetenpad. Afspraak: parking oud Michielsheem, Kattebroekstraat 199, 1700 Dilbeek
Vr 1 juni: 14-16 u | Za 2 juni: 10-16 u

Kom je helpen op zaterdag? Seintje naar info@natuurpunt-dilbeek.be in verband met de barbecue!

Twee perceeltjes in de Zibbeekvallei en het Mussenbeekveld vervolledigen de som. De andere percelen huren we van openbare besturen, kerkfabrieken en particulieren. De Thaborberg is met z'n 6,1 ha het grootste gebied in deze categorie.

De Thabor is tevens ons grootste erkende natuurreserveaat. Ook de eigen percelen op de Begijnenborre hebben de status van reserveaat. De erkenningsprocedures voor Ter Pede en de Zibbeekvallei zijn lopende. Die erkenning is erg belangrijk omdat er subsidies aan vasthangen.

22 & 23 juni: Zibbeekvallei

Het experiment van dit voorjaar om de opschietende vegetatie aan de Brugstraat met een laag karton in toom te houden is niet echt geslaagd omdat we het materiaal niet goed hebben vastgelegd. Dat gaan we nu rechtekken. Verder moet er ook wat gemaaid en afgevoerd worden. En de afsluiting aan het Fluxys-terrein wacht nog altijd op reparatie.

Afspraak: terrein Brugstraat, verlengde Suikerenbergstraat, Bodegem/Schepdaal
Vr 22 juni: 14-16 u | Za 23 juni: 10-16 u

Natuurpunt concentreert zich vooral op het beheer en de uitbouw van haar natuurgebieden rond Ter Pede en in de Zibbeekvallei. Als je weet hebt van groengebieden die te koop of te huur staan in die omgeving, laat ons dan zeker iets weten. Daarbuiten hebben we ook interesse voor marginale landbouwgrond die in aanmerking komt voor bebossing. Door de gunstige subsidieregeling kunnen we daar voor relatief weinig geld veel natuur genereren.

En de Wolfsputen? Werkgroep Wolfsputen, een van de voorlopers van Natuurpunt in Dilbeek, heeft in de jaren 1980-1990 heel actief bijgedragen tot het behoud van het gebied, maar het beheer is in handen van het Agentschap voor Natuur & Bos.

Nieuw perceel door schenking

Dank zij een milde schenking van mevrouw Aelbroucq, weduwe van André Coppens die jarenlang in de Dilbeekse Milieuraad zetelde, verwierf Natuurpunt in februari een perceel bos in de Zibbeekvallei. Het gaat om zowat de helft van 't Eiken, een oud eikenbosje gelegen tussen de Steenbergstraat en de Personaathofwijk. Volgens historici was er in de Romeinse tijd een legerkamp gevestigd op deze locatie. Een zeer interessante aanwinst dus. We willen mevrouw Aelbroucq via deze weg dan ook nogmaals van ganser harte danken.

NOTEER ALVAST: SEPTEMBER/OKTOBER

Cursus Zoogdieren

Had je ooit gedacht dat er wel 70 inheemse soorten zoogdieren in onze Vlaamse natuur rondstruinen? Ze blijven het liefst discreet buiten beeld om aanvaringen met de mens te vermijden, maar ze leiden een boeiend leven. Daar maak je kennis mee tijdens deze cursus, maar je leert ook de belangrijkste methoden om zoogdieren te inventariseren: je gaat vleermuizen beluisteren met een bat-detector, braakballen pluizen, muizen vangen met live-traps en diersporen zoeken op het terrein.

Programma

- Les 1 : Vleermuizen & bat-detector
- Les 2 : Knaagdieren en insecteneters
- Les 3 : Braakballen en live-traps
- Les 4 : Roofdieren en hoefdieren
- Les 5 : Gewoon ongewoon (haas, konijn, egel, eekhoorn) & inleiding spoorzoeken
- Les 6 : Excursie spoorzoeken.

Waar & wanneer?

Westrand (Club 1 & lokaal 302)
Theorie: donderdag 06/09, 13/09, 20/09, 27/09, 04/10 - 19u30 tot 22u30
Excursie: zaterdag 13/10 - 14u tot 17u

Inschrijven

Online via <https://www.natuurpunt.be/agenda/cursus-zoogdieren-dilbeek-26794>

Hoe groot is de ravage in de Vlaamse bermen?

Je kon er in de eerste maanden van 2018 niet naast kijken: overal in Vlaanderen werd hout gekapt in de bermen, zowel langs autostrades als langs spoorwegen. In principe gaat het om hakhoutbeheer: de bomen worden iets boven de grond afgezaagd, waarna ze terug opschieten. Dit belet dat de beplanting te groot wordt en een gevaar vormt voor de verkeersveiligheid. Bovendien is een goed uitgevoerd hakhoutbeheer gunstig voor de biodiversiteit. Maar wat nu gebeurt, valt niet onder die noemer. Dit is gewoon kaalslag.

Om besparingsredenen heeft het Vlaams Gewest het hakhoutbeheer van autostrades en spoorwegbermen in het verleden sterk verwaarloosd. Momenteel is een grote inhaalbeweging aan de gang. Maar blijkbaar heeft niemand gedacht aan de impact op de natuur.

Autostrade- en vooral spoorwegbermen zijn belangrijke habitats voor sommige soorten. Hagedissen vind je in Vlaanderen b.v. vooral langs spoorlijnen. Ze dienen ook als migratie- en verbindingroutes tussen natuurgebieden. Door de grootschalige ingrepen van de voorbije maanden kunnen de bermen amper nog hun natuurfuncties vervullen. 'De impact is maar tijdelijk', argumenteren de betrokken instanties. Dat klopt voor een stuk. De bomen en struiken zullen wel opnieuw opschieten. Maar wat de vogels die geen nestplaats hebben gevonden? De dieren die hun migratieroutes afgesneden zien? De schaduwplanten die in het volle licht terecht komen? Hoe groot het globale effect voor het leefmilieu zal zijn, weet niemand, want er is geen enkele wetenschappelijk opvolging. Noch vooraf, noch achteraf. En dat is eigenlijk onaanvaardbaar.

Hoe herken je een goed bijenhotel?

In elke supermarkt of tuincentrum vind je vandaag insectenhôtels in alle maten en kleuren. Maar deugen die ook? Check aan de hand van dit lijstje. Of je kan er zelf een bouwen...

Checklist

- » Sleuven voor vlinders of gaasvliegen worden nooit gebruikt. Net als die vakjes gevuld met denne-appels of houtsnippers. Te mijden.
  - » De diameter van de boorgangen en stengels moet variëren van 2 tot 9 millimeter. De diepte gaat van 5-7 cm voor de kleinste diameters tot 10-15 cm voor de grootste. Zo kunnen verschillende soorten bijen nestelen.
  - » De gaten of stengels moeten aan één kant dicht zijn, anders blijven de bijen weg.
  - » Geboorde gangen moeten glad zijn van binnen. Daarom moet bij voorkeur hard

- hout (eik, beuk, esdoorn, haagbeuk, els...) zijn gebruikt. Bij zacht hout (vuren, populier, berk...) moet dwars op de draad zijn geboord, niet in de kopse kant. Dat is overigens altijd de beste optie om infiltratie van vocht te vermijden.
- » Het hotel moet een waterdicht afdakje hebben (zink, plastic, rubber). Bijen nestelen graag droog en het hout gaat langer mee.
- » Geïmpregneerd hout is volstrekt uit den boze. Gewoon na een paar jaar opnieuw vervangen.

Plaatsing

- Nog belangrijker dan je bijenhotel is z'n plaatsing:
  - » Zorg voor een voedselrijke omgeving met veel inheemse bloemen van het vroege voorjaar tot de nazomer.
  - » Plaats het hotel op een zonnige plek. Bijenhôtels op het noorden of onder de bomen worden niet gebruikt.
  - » Na een jaar of twee, drie worden veel bijenhôtels minder geschikt vanwege scheuren, schimmel en dergelijke. Vervang het en zet het oude een jaar ergens in de tuin, zodat de laatste bewoners het kunnen verlaten.
  - » De meeste bijen sluiten hun nest af met aarde die goed aan elkaar kleeft, zoals leem. Wie een heuveltje leem kan aanbieden, zal de bijen nog beter helpen.

NATUURPUNT IN ACTIE

■ **14 januari** De sleedoornpage tekent nog altijd present op de meeste van zijn oude vindplaatsen in Dilbeek. We vonden 16 ☺ eitjes op onze winterse **vlinderzoektocht**.

■ **28 januari** De **Algemene Vergadering** lokte een 30-tal leden ☺. We namen afscheid van Louis De Leeuw als penningmeester. Nog eens van harte bedankt, Louis, voor die 15 jaar loyale inzet! Zanger/gitarist Eddy Peremans zorgde voor een gezellige afsluiter ☺.

■ **9 februari** De weelderige vegetatie van terrein aan de Brugstraat in toom houden met een laag karton om onze boompjes tot wasdom te laten komen. Dat was de bedoeling van de **beheersdag**. Het nodige karton werd gevonden ☺. Dank aan de diverse leveranciers. En dank aan de mensen die het plaatsten ☺!

■ **9 maart** Een beetje chaotisch de **beheersdag** op Ter Pede. Maar we slaagden er wel in 100 balen stro als isolatiemateriaal op de zolder te stapelen ☺.

■ **24 maart** Veel belangstelling voor onze **Nacht van de Steenuil** ☺. Heel leuk dat ook de steenuilen van de partij waren ☺☺! Via de webcam konden we ook even een kijkje nemen bij de kerkuil in de toren...

■ **2 april** Tweede Paasdag was misschien niet zo'n goede keus ☺ voor een **fietstocht** langs de gebieden die we beheren. Een flop. Later op het jaar nog eens proberen!

■ **15 april** Een 20-tal wandelaars voor onze **Dotterbloemwandeling** ☺. En heel wat bezoek voor huisje Mostinckx ☺!

■ **19 april** De cursus **Natuurfotografie voor groentjes** was volgeboekt ☺ en de deelnemers blijken heel wat op te steken.

■ **21-22 april** Wie niet mee was op ons **natuurweekend in Zeeland** heeft echt wat gemist. Méér dan 60 vogelsoorten, fraaie landschappen, bruinvissen en zeehonden, lekker eten en prima gezelschap ☺☺☺!

Bijen: onmisbaar voor mens en natuur

De blauwe metselbij: een uitstekende bestuiver!

Een vegetarische superfamilie

Als een wetenschapper het heeft over 'de bijen' dan bedoelt hij niet de honingbijen die iedereen kent, maar de groep van vliesvleugelige insecten die zich in al hun levensstadia voeden met plantaardig materiaal. Dat onderscheidt hen van andere vliesvleugeligen, zoals wespen en mieren, die ook graag een hap dierlijke proteïnen lusten. Wetenschappelijk staan 'de bijen' bekend als de superfamilie van de *Apoidea*. Die omvat de sociale honingbijen en hommels. Plus daarbij in ons land nog meer dan 350 andere bijensoorten die leven op hun eentje. Soms wel in groepen bij elkaar, maar dan in aparte nesten. Het zijn 'solitaire' bijen.

Dreigende achteruitgang

Het gaat niet goed met de bijen. Vooral op het platteland krijgen ze klappen. Moderne landbouwtechnieken verdreven de laatste bloemetjes uit monoculturen van gras, graan, maïs en suikerbieten. Voor bijen valt er dus weinig te verhapstukken. En elke vierkante meter wordt optimaal benut zodat er voor bijen geen strookje grond overblijft om een nest te bouwen ondergronds of in plantenstengels. Pesticiden voor gewasbescherming, zoals neonicotinoïden en fipronil tasten het afweersysteem van de bijen aan. Tamme bijen hebben daar bovenop nog last van de varroamijt die hele kolonies kan uitroeien.

Wat als de bijen verdwijnen?

Zowat 80% van onze cultuurgewassen worden bestoven door insecten. De bijen nemen daarbij het leeuwendeel van het werk voor hun rekening. De gevolgen van hun verdwijnen zijn dan ook nauwelijks te overzien. **Lege voedselrekken** Zonder bijen géén groente en fruit. Koffie, olijfolie, chocolade, mosterd

en – uiteraard – honing mag je ook vergeten. **Geen plantenolie** De wereld gebruikt jaarlijks iets van een 200 miljoen ton aan plantaardige oliën, niet alleen als voeding voor mensen en dier, maar ook als grondstof voor de productie van zeep, cosmetica, inktten, verven, smeermiddelen, harsen en kunststoffen. Die olie is afkomstig van oliepalm, soja, koolzaad, zonnebloem en pinda om maar de belangrijkste te noemen: allemaal planten die worden bestoven door bijen.

Lege kleerkast Het overgrote deel van onze kleding is vervaardigd uit katoen. En iedereen heeft wel een linnen broek of jasje in de kast hangen. Zowel katoen als vlas kunnen niet zonder de bijen.

Natuur monotoon groen Grassen laten de wind hun stuifmeel transporteren. De meeste bomen doen dat ook, behalve de fruitbomen. Maar voor de rest zijn praktisch alle wilde bloemplanten afhankelijk van insecten voor hun bestuiving. Vlinders, kevers, vliegen en

wespen doen hun best, maar de kampioenen van de bestuiving zijn en blijven de bijen. Zij brengen letterlijk kleur in de natuur.

Onbetaalbare waarde

De economische waarde van insectenbestuiving – hoofdzakelijk het werk van bijen – wordt wereldwijd geschat op 153 miljard € per jaar. Voor België gaat het om 250 miljoen, waarvan 105 miljoen voor de Limburgse fruitteelt alleen. Als de bijen verdwijnen, gaat niet alleen die gratis dienstverlening verloren, maar moeten er gigantische investeringen gebeuren in vervangende methoden... als dat al zou kunnen.

Wie is de beste bestuiver?

Puur door hun grote getalsterkte zijn honingbijen de belangrijkste bestuivers. Maar gezien ze het stuifmeel mengen met nectar en in klompjes verzamelen in korfjes aan hun poten, komt het vaak niet terecht op de stempel van een volgende bloem. Metselbijen en bladsnijderbijen zijn veel efficiëntere bestuivers. Zij houden het stuifmeel maar losjes vast met borstelharen op hun buik en bestuiven zo praktisch elke bloem die ze aandoen. 500 metselbijen volstaan om een hectare appelboomgaard te bestuiven terwijl je daar 30.000 honingbijen voor nodig hebt, berekende een Nederlandse studie. Maar 500 metselbijen kan je niet in een handige korf naar de boomgaard brengen... Hommels lijden aan hetzelfde euvel als honingbijen, maar ze gaan wel al aan de slag bij een temperatuur van 7° C., terwijl de andere bijen pas bij 10° C. uitvliegen. Dé ideale bestuiverbij bestaat dus niet, maar ze vullen elkaar wel mooi aan. Wel blijkt uit recente studies dat de honingbij in het verleden te veel krediet kreeg en het aandeel van de wilde bijen sterk werd onderschat. Alle bijen verdienen dus onze bescherming!

10 juni Tuinbijendag

Méér weten over bijen en hun belang voor mens en natuur? Kom naar onze **Tuinbijendag** in de samentuin van de Moeskesmensen te Groot-Bijgaarden. De tuin ligt in de Reinaertwijk bij de appartementsblokken aan de Canteclerstraat.

Programma 14 - 17 u

14 u: *Presentatie* door bijenkenner Maarten Cuypers. Aansluitend gaat Maarten op *bijenjacht* in de tuin en verzorgt hij een *kinderatelier* met educatieve spelletjes.

15 u: bouw van een insectenhotel doorlopend: tentoonstelling, infostands en drankjesbar

In samenwerking met Velt & Moeskesmensen.

